

คำนิยาม : ภูธร ภูมะธน

ฝรั่งคลั่งผี

ไมเคิล โรท

ฝรั่งกลังดี • ไมเคิล ไรท์

พิมพ์ครั้งแรก : กรกฎาคม ๒๕๕๐

ราคา ๒๒๐ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ไรท์, ไมเคิล.

ฝรั่งกลังดี. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๐.

๓๒๐ หน้า : ภาพประกอบ.

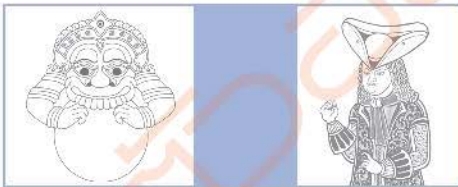
1. ดี-ความเชื่อ. 2. ศิลปกรรมพุทธศาสนา

I. ชื่อเรื่อง

133.1

ISBN 974 - 323 - 994 - 6

ภาพจากปก

ลายเส้นโดย วรพงศ์ ด้วงชอบ

- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : สุชาติ ศรีสุวรรณ ● ผู้ช่วยผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประยงค์ คงเอื้อง
- บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บุญปาน ● บรรณาธิการสำนักพิมพ์ : ศิริพงษ์ วิทยวิโรจน์
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ : อธิสิทธิ์ วีระจาวุฑฒน ● พิสูจน์อักษร : ณรงค์ พิณบุญา
- ศิลปกรรม : บุตรา สมบุญรัตน์ ● ออกแบบปก : วรพงศ์ ด้วงชอบ
- ประชาสัมพันธ์ : จิตวิมล มาโนชณัฐิน

สำนักพิมพ์มติชน • www.matchonbook.com

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) : ๑๒ ถนนเทศบาลนามล ประชานิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๙๐-๐๐๒๑ ต่อ ๑๓๓๕ โทรสาร ๐-๒๕๙๙-๕๙๑๙

แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์สี บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนามล ประชานิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๙๐-๐๐๒๑ ต่อ ๒๔๐๐-๒๔๐๒

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด ๒๕๑ หมู่ ๕ ถนนสุขาประชาสรรค์ ๒ ตำบลบางพลี อำเภอบางพลี นนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๙๔-๑๓๓๓, ๐-๒๕๙๒-๐๕๙๖ โทรสาร ๐-๒๕๙๒-๐๕๙๗

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท งานที่ จำกัด (ในเครือมติชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนามล ประชานิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๙๐-๐๐๒๑ ต่อ ๓๓๐๕, ๓๓๐๖ โทรสาร ๐-๒๕๙๐-๐๕๕๙

Matchon Publishing House a division of Matchon Public Co.,Ltd. 12 Tethsabannaruean Rd,

Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

สารบัญ

ฝรั่งเศสตั้งชื่อ

คำนิยม ภูธร ภูมธรร	(๙)
บทนำ	(๑๒)
๑ ทำไมพระอิศวรจึงร้ายรำ?	๑
๒ พระพิฆเนศ : เทพบุตรถูกประหาร เด็กมีปัญหาที่แก้ปัญหาของโลก	๒๗
๓ นางนาคพระโขนง เพศและความตาย มีกับศาสนาพุทธ	๔๔
๔ หัวใจศร หัวมัน ปรัชญาตึกคำบรรพ์ ศาสนพิธีและสัญลักษณ์	๕๖
๕ สงครามและสันติภาพ ความลึกลับของ “จิตไม่ล้านี้ก”	๗๔
๖ หัวโขน หัวใจศร?	๘๕
๗ ชาวอีสานสร้าง ‘ปลัดขิก’ เพื่อขอยกย ‘เจ้าแม่ดิน’	๙๓
๘ วิวัฒนาการของ ‘อตุต’ พระพุทธเจ้า กับ จิตวิทยา	๙๗

(๖)

ฝรั่งคลังผู้

๕ ตะวันออกกลาง

บ่อเกิดของอารยธรรมโลก
และ บ่อน้ำของพระผู้เป็นเจ้า

๑๐๗

๑๐ ราศี ๑๒ เป็น ๑ 'ปี'

สัตว์ ๑๒ ตัว เป็น ๑ 'รอบ'
ใครคิด? และคิดทำไม?

๑๒๖

๑๑ เพิ่มขีดกันรู้ทางปัญญา

และสถานภาพ สยามวิทยา

๑๓๓

๑๒ พระราชพิธี กับ เทวพิธี

๑๔๙

๑๓ ๑๓ เลขอาถรรพณ์นั้นน่ากลัวแค่ไหน?

๑๕๙

๑๔ พระพิราพ

เป็นใคร? มาจากไหน?

๑๖๕

๑๕ วัดพู

ที่พระอิศวรได้แม่น้ำโขงเป็นเมีย?

๑๗๐

๑๖ ภูพระบาท

อุทยานประวัติศาสตร์ที่แสนบริสุทธิ์
ที่ชุมนุมพุทธและผี

๑๘๐

๑๗ ช่อฟ้า ใบระกา และหางหงส์

มาจากไหน?

๑๘๕

๑๘	ฝรั่งมองฝรั่ง แล้ว ฝรั่งก็มองไทย	๒๒๑
๑๙	พระเจ้าชี้เรื่อนอังกฤษ	๒๓๑
๒๐	‘อารยธ’ คำอันตราย ที่ใครๆ เข้าใจผิด	๒๓๖
๒๑	ระบำเขมร วิเคราะห์โน้ต ‘เทพภรณ์แม่หญิง’ พิธีกรรมของเจ้าแม่	๒๔๔
๒๒	แทนบูชาที่สับสน	๒๕๔
๒๓	พิธีไหว้ครู ความเข้าใจใหม่	๒๖๔
๒๔	ข้อฟ้า พญานาค และ นกเงือก	๒๗๓
๒๕	สุภาพบุรุษ!	๒๘๑
๒๖	ความซับซ้อนของประเพณีเดิม ในอุษาคเนย์	๒๘๓

คำนิยม

สัญญาณยุคพระศรีอาริย์มาแล้ว

อาจารย์ไมเคิล ไรท์ หรือที่ผมเรียกสั้นๆ ว่า อาจารย์ไมค์ ขอให้ผมช่วยอ่านงานเขียนของอาจารย์รวม ๒๘๘ บท และให้คัดลอก ๒-๓ บท (ที่ผมอ่านแล้วรู้สึกว่ามันน่าสนใจ) เพื่อรวมเป็นเล่มพิมพ์ใหม่ ผมต้องสารภาพว่า เมื่ออ่านบทความทุกบทจบแล้ว ผมไม่ควรขอสารับงานนี้

เพราะอะไร?

ครั้งนี้เป็นครั้งแรกของผมที่ตั้งใจอ่านบทความของอาจารย์ไมค์ ด้วยจิตที่กำหนดว่า ต้องวิพากษ์ และเป็นครั้งแรกที่ต้องอ่านบทความหลายๆ เรื่องของอาจารย์ไมค์ติดต่อกันรวดเดียวจบ เมื่ออ่านจบก็ได้ประจักษ์ในสติปัญญาของตัวเองว่า เป็นได้ก็แค่เพียงหมาเห่าเครื่องบิน และนี่ก็กำหนดตัวเองว่าชาดานรูปเปอร์ซิโกคนไหนที่รู้จิตใจให้ตกปากรับคำ ผมได้บอกกับอาจารย์ไมค์ก่อนว่าขอคืนบทความทั้งหมด ไม่เสนอขอคัดแม้เพียงบทเดียว หากอาจารย์ไมค์อยากคัดบทไหนด้วยเงื่อนไขอะไรที่ผมไม่อาจรู้ได้ก็ต้องกราบเรียนเชิญคัดเอาเอง

ผมรู้จักอาจารย์ไมค์มานานไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ร่วมถกปัญหาวัฒนธรรมนิทานว่าร้ายและชมเชยผู้คนนับครั้งไม่ถ้วน ออกท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้งในและนอกประเทศด้วยกันนับครั้งไม่ถ้วน กินเหล้าวงเดียวกันนับครั้งไม่ถ้วน ผมต้องขอสารภาพว่าเพิ่งรู้จักตัวตนจริงๆ ของอาจารย์ไมค์ก็เมื่อได้อ่านบทความทั้ง ๒๘๘ เรื่องของท่านจบ

อาจารย์ไมค์เขียนหนังสือได้เก่งมากกว่าคุยเก่ง นี่เป็นเรื่องจริง

ผมรับรองได้ และท่านสามารถพิสูจน์ได้และอยากจะบอกต่อๆ ไปว่า สาธุชนทั้งหลาย เมื่อมีโอกาสพบพระอาจารย์ไมค์เมื่อใด จงอย่าหาผลประโยชน์จากการตกทุยเสวนาและท่องเที่ยวกับท่านเลย ทว่าจงติดตามงานเขียนของท่านเถิดแล้วจะเกิดผล

ความพิเศษของงานเขียนของอาจารย์ไมค์เป็นอย่างไรนั้น ในความคิดของผมคือ

ประการแรก เป็นคนกล้าเสนอประเด็นใหม่ สอบสวนประเด็นแก่นักเขียนประเภทนี้ จัดเป็นกลุ่มนักเขียนจิตตกบฏ ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าท่านคนขวางโลก ขวางความก้าวหน้า แต่หมายถึงขวางต่อความคิดคับแคบ ขวางข้อจิตมายามนุษย์ คุณสมบัติเช่นนี้เป็นคนดีหรือร้าย? ผมเข้าใจว่าท่านผู้อ่านคงไม่คิดว่าเป็นคุณสมบัติร้ายแน่ๆ เพราะท่านย่อมรู้ดีว่านี่คือศีลข้อแรกของบรรดาเหล่าผู้สร้างความสมดุลให้กับโลก หรือถ้าจะให้พูดความจริงโดยที่ไม่มีเจตนาจะยกกันอาจารย์ไมค์เลยแม้แต่น้อยว่านี่คือวิถีของพวกเขาควรค่าเห็นธรรม-ศาสนา

ประการที่สอง อาจารย์ไมค์ใช้วิธีการพิสูจน์ความจริงด้วยการใช้หลักฐานผสมผสานกับจินตนาการ แต่เป็นจินตนาการที่ไม่ฟุ้งซ่าน ผมคิดว่าบรรดานักมนุษยศาสตร์ทั้งหลายควรเรียนรู้ทฤษฎีพิสูจน์ความจริงด้วยวิธีนี้ (ความจริง+จินตนาการ) ด้วยเป็นวิธีใหม่ (กบฏอีกแล้ว) การใช้หลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงต่างๆ นั้น อาจารย์ไมค์ใช้ศาสตร์ต่างๆ หลากหลายยิ่งเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และเป็นหลักฐานข้ามเชื้อชาติ ข้ามศาสนา ข้ามทวีป นักเขียนรอบจัด รอบรู้แบบนี้ผมคิดว่าหาได้ยากในหมู่นักเขียนบ้านเรา

ประการที่สาม เป็นบทความที่ถึงพร้อมด้วยรสชาติภาษาไทย กล่าวคือ ภาษาไทยงดงามปานกวีเอก ภาษาไทยคมกริบปานมิดเห็บ หรือภาษาไทยเหน็บแนมแสบทรงปานกะหรูหุตุหิจิต ฉะนั้น เมื่อมีใครรู้ว่าผมรู้จักกับอาจารย์ไมค์ดี จึงมักมีคำถามเสมอๆ ว่า อาจารย์ไมค์เป็นฝรั่งจริงๆ หรือเป็นไทยแต่มีชื่อฝรั่งตั้งที่นิยมกันในเวลานี้ จึงสามารถเขียนภาษาไทยได้อารมณ์ถึงลูกถึงคนปานนี้ เรื่องนี้ผมขอขยายความเล็กน้อยว่าผมคบหากับอาจารย์ไมค์มานาน แต่อาจารย์ไมค์ไม่เคยเล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟังว่าเป็นใครมาจากไหน ผมเองก็ไม่เคยถาม นอกจากรู้จากคนอื่นๆ ว่าอาจารย์ไมค์เป็นชาวอังกฤษโดยกำเนิดแต่ได้โอนสัญชาติเป็นคนไทยแล้ว

มีชื่อว่า เมฆ มณีวาจา และมีบัตรประชาชนไทย มีครั้งเดียวเท่านั้นที่อาจารย์ไม่เคยเผยเล่าเรื่องส่วนตัว คือใช้รูปถ่ายมารดาให้ดูและถามผมว่า หน้ามารดาท่านเหมือน Greta Garbo ไหม? บังเอิญผมเกิดทันดาราชื่อนั้น จึงบอกอาจารย์ไม่ทำให้รู้สึกสบายใจว่าเหมือน ผมไม่รู้ว่าคุณอาจารย์ไม่เคยเรียนภาษาไทยมาตั้งแต่เมื่อไร เรียนที่ไหน เรียนจากใคร นอกจากจะเล่าว่าที่อาจารย์ไม่เคยใช้ภาษาไทยได้ดีเยี่ยมนั้นคงเป็นพรสวรรค์จริง

ประการที่สี่ เป็นงานเขียนที่ชวนให้ผู้อ่านเข้าใจตนเอง อย่างเพื่อนอย่าตัดสินชีวิต เช่นให้มีความสุขที่คล้องเชืงกับความตายเพราะความตายทำให้เกิดชีวิตใหม่ อาจารย์ไม่เคยพูดถึงความตายในงานเขียนบ่อยมาก ความตายในทัศนะอาจารย์ไม่เคยทำให้ความทุกข์ แต่เป็นความจริงที่ต้องพบและควรเตรียมพร้อมที่จะพบ ผมจึงอยากบอกว่างานเขียนของอาจารย์ไม่เคยคือพระคัมภีร์ใหม่ (ล่าสุด) ซึ่งเกิดขึ้นแล้วในสยามประเทศ เมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ โดยฝรั่งสัญชาติไทย

ประการที่ห้า นี่คือการไทยศึกษาในอุดมคติ อาจารย์ไม่เคยจับสังคัมไทยที่แสรังงามหรูด้วยการปรุงแต่งจากความหลงตัวเอง อวิชชา เหยื่อโฆษณาชวนเชื่อ และ ฯลฯ จากนั้นนำมาลอกคราบออกทีละชั้นๆ ล่อนจ้อนจนเห็นรูชุมชนที่กตัญญูและเห็นหัวใจสีแดงจ้ำ จะมีนักไทยศึกษาสักกี่คนที่สามารถทำได้อย่างอาจารย์ไม่เคย หากผมมีอำนาจาสนาหน้าที่ผมจะบังคับข่มขู่ให้สถาบันการศึกษาต่างๆ ใ้บทความของอาจารย์ไม่เคยเป็นหนังสือบังคับให้ผู้เรียนวิชาไทยศึกษาอ่าน ผมรับรองว่าต้องมีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยได้ทั้งความรู้ มีคุณธรรมและสติปัญญาสมควรตั้งใจปรารถนาของกลุ่มคนก้าวหน้าแก่นักการศึกษาที่ชอบจัดการเรียนการสอนกันนัก

ประการที่หก โดยปกติผมชอบอ่านหนังสือประเภทสุภาษิตและคำคมเล่มที่ผมชอบอ่านมากที่สุดคือหิโตปเทศ แต่เมื่อได้อ่านงานของอาจารย์ไม่เคยจบแล้วพบว่า โยะโฮ สร้างสรรค์ ทำลาย ทนสมัย ลงอ่านตัวอย่างนี้สิครับ “สุภาพบุรุษเป็นสุภาพบุรุษ ไม่ใช่เพราะฐานันดรทางสังคม เศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่เพราะอุดมการณ์สูงและความประพฤติดีงาม เมื่อชาติสิ่งหลังนี้ ก็ชาติออกจากความเป็นสุภาพบุรุษโดยอัตโนมัติ” อ่านแล้วนึกเห็นบุคลิกภาพอาจารย์ไม่เคยซึ่งเป็นคนพูดน้อย เรียบร้อย คงเลินคงวาไม่ยอมฝ่าฝืนกฎระเบียบ นี่ก็ตัวอย่างหนึ่งของผู้ยืนหยัดดำรงวิถีสุภาพบุรุษ

เช่นกัน (แม้เจ้าตัวจะระบุว่าตัวเองไม่ใช่สุภาพบุรุษ)

ผมเข้าใจว่าสิ่งที่ผมพยายาม(อย่างที่สุดแล้ว) ด้วยการพรั่าพรรณนาเป็นข้อๆ เพื่อให้ท่านผู้อ่านเห็นตัวตนอาจารย์ไมค์จากบทความของท่านนั้นแท้จริงเป็นเพียงการคอมไต์คุณค่าสติปัญญาของท่านและหาญกล้าออกมาประกาศ ประหนึ่งแมลงหวี่เกาะทางราชสีห์ หากได้เพิ่มพูนรัศมีเดชานุภาพใดๆ แก่ตัวราชสีห์ไม่ว่าคุณค่าใดๆ ของอาจารย์ไมค์ที่พียงมีนั้นท่านผู้อ่านต้องพิสูจน์ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องมีใครบอกและชี้นำ

สำหรับผมนั้น คุณค่างานเขียนของอาจารย์ไมค์เป็นเสมือนธรรมะนอกพระไตรปิฎก บางครั้งผมยังนึกว่า นี่คือนิพพานของยุคพระศรีอริยมาแล้ว ผ่านปลายปากกาอาจารย์ไมค์

ภูธร ภูมะธน

บทนำ

ช่างก่อสร้างเข้าบ้านผมเห็นบรรดาเทวรูปและภาพตามศาสนาต่างๆ แล้วยกมือไหว้ว่า “เหมือนเทวสถาน! นายคนนี้นะคงมีศรัทธานักหนา!”

ขณะเดียวกันเพื่อนปัญญาชนมักปรารภว่า “ใช่ไมค์, มึงบ้าศาสนาหรือ?”

ที่แท้จริงผมเป็นปุถุชนที่ไม่กล้าอ้างว่า “มีศาสนา” เพราะมีกิเลส จึงเชื่อมโยงไม่ถึงธรรมะใดๆ ทั้งสิ้น แต่ผมสนใจและเคารพทุกศาสนาโดยมองจากมุมจิตวิทยา, มานุษยวิทยา และศิลปวัฒนธรรม

ผมไม่รู้ (และไม่อยากรู้) ว่าศาสนาไหน “ถูกต้อง” และศาสนาไหน “ผิดพลาด” ผมสนใจว่า ศาสนาเล่นบทบาทอย่างไรในการช่วยมนุษย์เข้าใจตัวเองและดำเนินชีวิตได้ในสังสารวัฏนี้

ในคัมภีร์ปุราณะ มหาภารตะ พญายม (ธรรมราชา) ตั้งรหัสให้พี่น้องปาดมททั้ง ๕ ว่า “อะไรคือปัญหามนุษย์?” พญิชชเรีฐไชยปริศนาได้ว่า “มนุษย์เกิดมาเพื่อตาย, อยู่จิตความตายแต่ปากยังกิน, แต่แล้วสมมติว่าตัวเป็นอมตะ”

ในหนังสือเล่มนี้ท่านผู้อ่านคงไม่ได้รับคำตอบที่พอใจ, แต่ผมหวังว่าท่านคงพบกับคำถามที่น่าสนใจ, สมควรจะถูกเถียงกันต่อไปจนคนรุ่นต่อไปจะได้แสงสว่างดีกว่าคนรุ่นผม

ทำไมพระอิศวรจึงรำยรำ?

ภาคที่ ๑

พระอิศวรกับศาสนาก่อนประวัติศาสตร์ :

ฟ้า vs ดิน, ชาย vs หญิง

ทำไมพระอิศวรจึงร้ายรำ?

เพื่อนผมถามขณะที่เราไปบูชาพระศิวนาฏราชในมหาเทวสถาน
จิตัมพะรัม รัฐทมิฬนาฑู ในอินเดียใต้

เรายืนอยู่ท่ามกลางแสงประทีปโชติช่วง กลิ่นฟุ้งจากดอกไม้และ
ธูป พร้อมทั้งเสียงสนั่นของกลอง ปี และฉิ่ง หมูพราหมณ์วิ่งเข้าออก
จากปรังค์ประธานเชิญเครื่องบูชาของประชาชนไปถวายองค์พระอิศวร

“หินตาหินยาย”, อังกฤษ, ก่อนประวัติศาสตร์ (ภาพจาก John Sharkey.
CELTIC MYSTERIES The Ancient Religion. THAMES AND HUDSON, 1979.)

นาฏราช พลังสวตมน์เป็นภาษาสันสกฤตดั่งเสียงคลื่นกระทบฝั่ง
แล้วเพื่อนผมถามว่า “ทำไมพระอิศวรจึงร้ายร้าย?”

ให้ฟ้าผ่า ผมตอบไม่ได้ ฝ่ายอินเดียเขามีตำนานหรือเทพนิยาย
อธิบายการร้ายร้ายของพระอิศวรล้วนฟังสนุก แต่ไม่ได้ให้คำตอบที่น่าพอใจ
แล้วเพื่อนเขาถามทำไม? มันเหมือนถามว่า “ทำไมพระพุทธรูปต้องนั่ง
สมาธิ?” ก็เป็นกิจวัตรของพระพุทธรองค์ เรื่องอะไรจะต้องถาม?

แต่แล้วคำถามของเพื่อนมันไม่เหลวไหล ตรงกันข้าม มัน
ลึกซึ้งอย่างยิ่ง และมีประโยชน์มหาศาล

กว่าจะได้คำตอบจะต้องลุยลึกเข้าไปในคูหาอันมืดที่อยู่เบื้องราก
ของจิตใจของตน (และของเพื่อนมนุษย์ชาติทั้งปวง) ซ้ำยังต้องคุ้ย
ตะกอนอันตกลอยที่ก้นบ่อแห่งสังคมมนุษย์ที่หมกมุ่นและซ่อนตัวอย่าง
เร้นลับไม่เป็นที่เปิดเผยง่ายเพราะเป็นเรื่องน่ากลัว ต้องห้าม ควรอยู่ใน
ร่มผ้าไม่ผิดกับอวัยวะเพศชายหญิง

หรือหากจะให้พูดเป็นภาษาสมัยใหม่ เราต้องศึกษาคำถาม “ทำไม
พระอิศวรจึงร้ายร้าย” จากแง่จิตวิทยา (โดยเฉพาะด้านจิตใต้สำนึกSub-
conscious) จากแง่สังคมศาสตร์และจากแง่ตำนานและเทพนิยาย (My-
thology) ทั้งนี้เพราะคนเราแต่ละคนมักใช้จิตใต้สำนึกเป็นบ่อลึกที่จะทิ้ง
สิ่งต่างๆ ที่ตนรับไม่ได้ เป็นเรื่องน่าเกลียดน่าละอายที่จำเป็นต้องลืม มิ
เช่นนั้นจะทนอยู่ไม่ได้ ในขณะที่เดียวกันสังคมมนุษย์มักใช้เทพนิยาย
เป็นผ้า màn ปกปิดสิ่งเลวร้ายสิ่งน่ากลัวซึ่งสังคมอยากลืม

เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่อง “แรง” ผมจึงสมควรจะขออภัยที่จะคุ้ยบ่อ
และแอบผ้า màn มันคล้ายกับคนไปเปิดผ้าขาวบ้าน มันไม่น่ารัก แต่เชื่อ
ว่าเมื่อเห็นความจริงเรื่องการที่พระอิศวรร้ายร้าย ท่านผู้อ่านน่าจะเกิดปิติ
ความสบายใจสะอาดสะอ้านโล่งจิตที่กรีกเรียกว่า Catharsis คือการถ่าย
ความตึงเครียดที่เกิดจากความขัดแย้งในใจคนเรา ให้กลับเป็นสภาพโล่ง
เบา สว่าง หายเครียดและอคติทุกประการ

อนึ่งทฤษฎีที่ผมจะอ้างต่อไปล้วนแต่เป็นของนักมานุษยวิทยา
และนักจิตวิทยาที่เป็นที่ยอมรับเคารพนับถือ มิได้เป็นของผมสร้าง
สรรค์หรืออุปโลกน์ขึ้นมา

ที่เป็นงานของผมมีอันเดียวเท่านั้น คือการนำทฤษฎีเหล่านี้มาใช้

กับ “ศิวนาฏราช” พระผู้เป็นพ่อเกิดแห่งศิลปะทุกแขนงของผู้ที่เจริญ และสังคมที่เจริญ และเป็นพระผู้ที่สถิตอยู่ในดวงใจของทุกคน ไม่ว่าดี หรือร้าย รู้หรือไม่รู้ รวยหรือจน ขาวหรือดำ ท่านเป็นพระผู้ที่กระตุ้นให้ คนแต่ละคนและสังคมก้าวหน้าไปสู่ความดี ความงาม และความจริง

ถึงจุดนี้ผมอยากร้องออกมาว่า “โอม นมะศิวาย!”

แต่แล้วมีเสียงเล็กๆ ในหัวหัวใจของผมประท้วงว่า “โอม ศักติ ศักติ ศักติ! ลูกแม่จะหนีไปไหน? ไม่รู้หรือว่าลูกเป็นของแม่? แม่ให้ชีวิตแก่ลูก ลูกเกิดจากท้องแม่และจะต้องกลับสู่ท้องแม่ ลูกเกิดจากดินจะต้องกลับเข้าไปในดินในที่สุด!”

ใครเล่าที่เกิดมาแล้วไม่เคยตาย? ชายไหนๆ โตขึ้นมาพัฒนาเมื่ ก็ย่อมคิดการใหญ่ เป็นอิสระมุ่งสู่ดาวสู่ฟ้าว่าจะเป็นอมตะ แต่แล้วใน ที่สุดเจ้าแม่ดินย่อมอำพาณอาหารับกลับมาสู่ท้องอันเป็นที่มาของมัน จากอนาคตไปสู่อดีต จากความหวังไปสู่ความสูญเสีย จากความสว่าง ไปสู่ความมืด จากการก่อไปสู่การสลาย จากความหนุ่มสู่ความแก่ จาก การไร้สู่ความนิ่ง จากความเป็นสู่ความตาย

มนุษย์เรา ผู้เกิดมาเพื่อตายจึงพยายามที่จะคว้ามือเจ้าพ่อฟ้า ครอบงำที่มีชีวิตอยู่ แต่ในที่สุดเราต้องตกเป็นเหยื่อของเจ้าแม่ ดินผู้เป็นทั้งแม่บังเกิดเกล้า เมียรัก และเป็นนางกาลิผู้ประหัต ประหารทุกผู้ทุกคนในที่สุด

มีแค่พระพุทธองค์เท่านั้นที่สอนให้ไม่พึ่งเจ้าพ่อฟ้า และ ยังสอนให้หลุดพ้นจากอำนาจของเจ้าแม่ดิน ผู้คลอดและผู้ฝัง ทุกชาติทุกชีวิต

คนเราแบ่งกันได้หลายอย่างและมีความขัดแย้งกันหลายระดับ แต่ ที่แบ่งกันอย่างเห็นได้ชัดที่สุดและขัดแย้งกันขั้นพื้นฐานเห็นจะอยู่ระหว่าง ชายกับหญิง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างลับสนมาก ทั้งรักทั้งเกลียดทั้ง กลัวกันตลอดมาจนทุกวันนี้

ใครจะเป็นใหญ่ในบ้าน? ใครจะครองแผ่นดิน? ชายหรือหญิง? นี่เป็นปัญหาตลอดมาและยังมิได้ตกลงกันอย่างเป็นที่สิ้นสุด โดยมาก จะตกลงกันว่าหญิงเป็นใหญ่ในบ้าน ชายเป็นใหญ่ในเมือง แต่มันบ่งบอก สรุปลง่ายๆ คือชายกับหญิงมีความขัดแย้งกันอย่างสูงตลอดมา

จนปราชญ์บางท่านอ้างว่าประวัติศาสตร์ คือเรื่องราวเกี่ยวกับความขัดแย้งกันระหว่างชายกับหญิง ความขัดแย้งอื่นๆ เช่น ระหว่างนายทุนกับแรงงานเป็นปัญหาปลีกย่อยชั่วคราวชั่วคราว ความขัดแย้งพื้นฐานและนิรันดร์ของมวลมนุษย์อยู่ระหว่างชายและหญิง การคลี่คลายของความขัดแย้งนี้คือความก้าวหน้า (หรือการถอยหลัง) ของสังคม

ปรัชญาจีนเกี่ยวกับ หยิน-หยาง เป็นที่น่าสนใจยิ่ง

ท่านจับคู่หญิงให้อยู่ในประเภท หยิน คือเย็น มีด ดิน น้ำ พระจันทร์ และจัดชายอยู่ในหมวด หยาง คือร้อน สว่าง ไฟ พระอาทิตย์ หญิงเป็นลบชายเป็นบวก

แน่นอนที่เดียวทั้งชายและหญิงต่างต้องเป็นทวีมุข (ambiguous) คือมีทั้งหน้าดีและหน้าร้าย เช่น ชายนั้นเป็นทั้งพ่อที่ให้ความคุ้มครองและเป็นพ่อที่ลงโทษลูกพร้อมๆ กัน แต่ด้วยเหตุว่าสังคมที่เจริญมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล (อย่างน้อย) เป็นสังคมบุรุษนิยม (patriarchal) จึงมักมองชายในแง่ดีมากกว่า ในขณะที่มองหญิงด้วยความสงสัยและสับสน หญิงเป็นทั้งแม่บังเกิดเกล้าและเมียรัก ในขณะที่ยังเป็นกะหรีและแม่เมด

“ชาย” นั้นเป็นพลังที่จะนำไปสู่ฟ้าและดวงดาว นำไปสู่ความสว่างและเหตุผล ฝ่าย “หญิง” นั้นทวีมุข เป็นทั้งช่องคลอดที่ให้ชีวิตและเป็นช่องมิด (หลุมฝังศพ) ที่กลืนกินทุกชีวิต (ทั้งนี้มิได้เป็นทัศนคติของผู้เขียน หากเป็นทัศนคติที่นับถือกันโดยมากในสังคมบุรุษนิยม)

ผู้ศึกษาเทพปกรณัมหลายท่านเชื่อกันว่า สังคมมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นสตรีนิยม ให้หญิงเป็นผู้นำทางพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์, นับถือเจ้าแม่ดินเป็นใหญ่ พร้อมกับนางพระจันทร์และแม่พระคงคา แม่พระจันทร์ (ดวงเดือน) นั้นเป็นผู้คุมประจำเดือนและเรื่องลับเรื่องขลังทั้งหลายของสตรี ส่วนแม่พระคงคา (แม่น้ำ) คือน้ำคร่ำอันเป็นที่มาของชีวิต ความมั่งคั่ง ความอุดมสมบูรณ์

ที่สังคมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ยอมรับว่าหญิงมีความ “ขลัง” และยังนับถือเจ้าแม่เป็นเทพสูงสุดมักอธิบายว่าสมัยนั้นคนไม่เข้าใจกันเลยว่า ฝ่ายชายจะมีส่วนในการสืบพันธุ์ เขาเห็นกันว่าชายดีแต่ล่าสัตว์ มีแต่หญิงเท่านั้นที่มีประจำเดือนและมีลูกได้